UR

WELCOME TO

BULLET BABY'S DIGI WORLD

SOLVED
PRACTICE PAPER-4

PRACTICE PAPER -4

Time: 3 hrs **SR. SANSKRIT** Max. Marks: 100

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं च लिखत । $1 \times 8 = 8$

अ. दातृत्वं प्रियवक्तृत्वं धीरत्वमुचितज्ञता।
अभ्यासेन न लभ्यन्ते चत्वारः सहजा गुणाः।।

आ. परोपदेशसमये जनाः सर्वेऽपि पण्डिताः।
तदनुष्ठानसमये मुनयोऽपि न पण्डिताः।।

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. क्षितीशेन वसिष्ठधेनुः कथं आराधिता। विशदयत?

आ. पाठ्यभागामनुसृत्य गीर्वाणवाण्याः साराशं लिखत।

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. भोजराजाय सालभञ्जिकथा उक्तं विक्रमस्य औदार्यं लिखत।

आ. अप्पय्यदीक्षितेन्द्र इति पाठ्यभागसारांशं संग्रहेण विवृणुत?

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) भृगुवंशकेतुः कः?

आ) कीदृशं वस्तु तथैव तिष्ठति?

इ) कृपी गोक्षीरं ददामीत्युक्त्वा पुत्राय किं दत्तवती?

ई) द्रोणद्रुपदयोः सम्बन्धः कीदृशः?

उ) कालिदासेन उक्तस्य श्लोकस्य भावः कः?

ऊ) कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं किम्?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

अ) परेषां सहसावज्ञा न कर्तव्या कथञ्चन।

आ) चित्रार्पितारम्भ इवाऽवतस्थे।

इ) विद्या यत्र परोपकारविभवाः सा ज्ञान भूमिर्मम।

ई) वाच्याः कथं मातृपदेन चान्याः।

BABY BULLET-Q

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

अ) मृत्युर्वै प्राणिनां ध्रुवः।

आ) सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं भानुना ।

इ) क्षणे क्षणे किन परिक्षीयते बालस्य दशा।

ई) राजा तं कनकाभिषेकेण सत्कृतवान्।

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

अ) कदा प्रभृति अशुभानि निमित्तानि दृश्यन्ते?

आ) सुदक्षिणादिलीपौ किमर्थं नन्दिनीधेनोः सेवाम् अकरुताम्?

इ) सर्वेन्द्रियाणां प्रधानं किम्?

ई) अस्पृशन्नेव वित्तानि कः परेभ्यः प्रयच्छति?

उ) देवगिरीणां पञ्च नामानि लिखत?

ऊ) अमर्त्यवाण्याः मातृता कथमागता?

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) मन्दविषो नाम सर्पः कुत्र वसति?

आ) ब्राह्मणं प्रति तत्प्रेयसी किं जगाद?

इ) राजहंसः कः? तस्य नगरी का?

ई) मार्गशीर्षमासः कीदृशः आसीत्?

उ) प्रभुत्वचिकित्सालये नियेगेनागाता भिषगङ्गना का?

ऊ) रत्नखेटि श्रीनिवासस्य अभिलाषा का?

IX. एकपद समाधानं दत्त। $5 \times 1 = 5$

अ) रणे रामेण कः हतः?

आ) रघुवंशमहाकाव्यं केन विरचितम्?

इ) सर्वत्र का पूज्यते?

ई) केन सर्वे वशाः भवन्ति?

उ) देहे सदा प्राण इव का अस्ति?

BABY BULLET-Q

X. एकपद समाधानं दत्त। **5 × 1 = 5**

अ) कौण्डिन्यस्य पुत्रः कः ?

आ) देवदत्तः राजानं कुत्र अनीनयत्?

इ) राजवाहनः कस्य पुत्रः?

ई) वेङ्कटरावस्य पुत्रः कः ?

उ) अप्पय्यदीक्षितः कस्य पुत्रः?

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त **5 × 1 = 5**

अस्ति मगधदेशे चम्पकवतीनाम अरण्यानी। तस्यां चिरात् महता स्नेहेन मृगकाकौ निवसतः। स च मृगः स्वेच्छया भ्राम्यन् ह्लष्टपुष्टाङ्गः केनचित् शृगालेन अवलोकितः। तं दृष्ट्वा शृगालोऽचिन्तयत्- आह- ''कथम् एतन्मासं सुललितं भक्षयामि? भवतु। विश्वासं तावतुत्पादयामि'' इत्यालोच्य उपसृत्य अब्रवीत् -''मित्र कुशलं ते'' इति। मृगेणेक्तम् - ''कस्त्वम्''? इति। स ब्रूते- ''क्षुद्रबुद्दिर्नाम जम्बुकोऽहम्। अत्र आरण्ये बन्धुहीने मृतवत् एकाकी निवसामि । इदानीं त्वा मित्रमासाद्य पुनः सबन्धुर्जीवलोकं प्रविष्टोऽस्मि। अधुना तवानुचरेण मया भवितव्यम्'' । मृगेणेक्तम् ''एवमस्तु'' -इति।

अ. चम्पकवतीनाम अरण्यानी कुत्र अस्ति?

आ. मृगकाकौ कथं निवसतः?

इ. मृगः केन अवलोकितः?

ई. जम्बुकस्य नाम किम्?

उ. शृगालः मृगं दृष्ट्वा किमचिन्तयत्?

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धात। **3 × 2 = 6**

अ) सद् + जनः   आ) पेस् + टा   इ) तत् + अपि

ई) षट् + मुखः   उ) रामः+ अपि   ऊ) हरिः+ गच्छति

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। **3 × 2 = 6**

अ) मनश्चलति   आ) तट्टीका   इ) अजन्तः

ई) तन्मात्रम्   उ) सोऽपि   ऊ) पितुरिच्छा

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। **2 × 6 = 12**

BABY BULLET Q

अ) राजन् आ) सम्पद् इ) मनस् ई) एतद्

XV. समास नामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। **3 × 2 = 6**

अ) यूपदारु आ) पुरुषव्याघ्रः इ) सप्तर्षयः

इ) धर्मार्थकामाः उ) यथाशक्ति ऊ) उपदशाः

XVI. अधोनिर्दिष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत **5 × 1 = 5**

वयं	ग्रामं	गमिष्यन्ति
यूयं	समाधानं	करिष्यन्ति
ते	पाकं	पठिष्यामः
ताः	सत्यं	वदिष्यन्ति
देवाः	देवालयं	लेखिष्यथ

BABY BULLET-Q

PRACTICE PAPER-4

ANSWERS

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं च लिखत । 1 × 8 = 8

अ. दातृत्वं प्रियवक्तृत्वं धीरत्वमुचितज्ञता।
अभ्यासेन न लभ्यन्ते चत्वारः सहजा गुणाः।।

स. कविपरिचयः- अयं श्लोकः 'चाणक्यनीतिशास्त्रम्' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः। कविः चाणक्यः।

पदविभागः- दातृत्वं, प्रियवक्तृत्वं, धीरत्वम् ,उचितज्ञता, अभ्यासेन, न लभ्यन्ते, चत्वारः, सहजागुणाः।।

తెలుగు अन्वयक्रमः-

दातृत्वं,प्रियवक्तृत्वं,धीरत्वम् ,उचितज्ञता, चत्वारः,सहजागुणाः,अभ्यासेन, न लभ्यन्ते ।

प्रतिपदार्थः

दातृत्वं	=	దానం చేయుట
प्रियवक्तृत्वं	=	ప్రియముగా మాట్లాడుట
धीरत्वम्	=	ధైర్యంగా ఉండుట
उचितज्ञता	=	సమయస్ఫూర్తి
चत्वारः	=	ఈ నాలుగూ
सहजागुणाः	=	పుట్టుకతో వచ్చే గుణాలు.
अभ्यासेन	=	అభ్యాసం వలన
न लभ्यन्ते	=	అవి లభించవు.

भावः- "దానం చేయుట, ప్రియముగా మాట్లాడుట, ధైర్యంగా ఉండుట, సమయస్ఫూర్తి " ఈ నాలుగూ పుట్టుకతో వచ్చే గుణాలు. నేర్చుకొనుట వలన అవి వచ్చేవి కావు.

English अन्वयक्रमः-

दातृत्वं, प्रियवक्तृत्वं, धीरत्वम्, उचितज्ञता, चत्वारः,सहजागुणाः, न लभ्यन्ते, अभ्यासेन।

प्रतिपदार्थः

दातृत्वं	=	Charity
प्रियवक्तृत्वं	=	speaking pleasing words
धीरत्वम्	=	bravery
उचितज्ञता	=	tactfulness
चत्वारः	=	these four
सहजागुणाः	=	are birth virtues.
न लभ्यन्ते	=	(They are) not acquired
अभ्यासेन	=	by practice.

भावः- "Charity, speaking pleasing words, bravery, tactfulness " these four are birth virtues. They are not acquired by practice.

BABY BULLET-Q

आ.　परोपदेशसमये जनाः सर्वेऽपि पण्डिताः।
तदनुष्ठानसमये मुनयोऽपि न पण्डिताः॥

स.　कविपरिचयः- अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नानि' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः।
अस्य कर्तारः विभिन्नाःकवयः।

पदविभागः- परोपदेशसमये ,जनाः, सर्वे , अपि पण्डिताः,
तदनुष्ठानसमये, मुनयोः, अपि, न, पण्डिताः॥

తెలుగు अन्वयक्रमः-

परोपदेश, समये, जनाः, सर्वेऽपि,पण्डिताः,
तदनुष्ठान,समये, मुनयः,अपि,पण्डिताः,न ।

प्रतिपदार्थः

परोपदेश	=	పరులకు ఉపదేశించే
समये	=	సమయంలో
जनाः	=	జనులు
सर्वेऽपि	=	అందరూ
पण्डिताः	=	పండితులే!
तदनुष्ठान	=	దానిని ఆచరించే
समये	=	సమయంలో
मुनयः	=	మునులు
अपि	=	కూడా
पण्डिताः	=	పండితులు
न	=	కాలేరు

भावः ఇతరులకు సలహాలు ఇచ్చేటప్పుడు జనాలందరూ పండితులే! దానిని ఆచరించే సమయంలో మునులు కూడా పండితులు కాలేరు.

English अन्वयक्रमः-

समये, परोपदेश, सर्वेऽपि, जनाः,पण्डिताः,
समये, तदनुष्ठान, अपि, मुनयः,न,पण्डिताः।

प्रतिपदार्थः

समये	=	At the time of
परोपदेश	=	suggesting others
सर्वेऽपि	=	all the
जनाः	=	people
पण्डिताः	=	are scholars.
समये	=	At the time of
तदनुष्ठान	=	Preaching it
अपि	=	even
मुनयः	=	saints
न	=	never become
पण्डिताः	=	scholars

भावः At the time of suggesting others all the people are scholars. At the time of preaching it even saints never become scholars.

BABY BULLET-Q

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. क्षितीशेन वसिष्ठधेनुः कथं आराधिता। विशदयत?

स. పరిచయము: 'ధర్మనిష్ఠా 'అను ఈ పాఠ్యభాగము 'కాళిదాసు మహాకవి'చే రచించబడిన 'రఘువంశ మహా కావ్యము'లోని 'ద్వితీయ స్వర్గ ' నుండి తీసుకొనబడింది.

పూర్వ కథ: సూర్యవంశరాజులలో ఒకడు దిలీపుడు. దిలీపుని ధర్మపత్ని సుదక్షిణ.వారి కులగురువు వశిష్ఠుడు. వశిష్ఠ ముని హోమధేనువు నందిని. కులగురువు ఉపదేశం ప్రకారం సుదక్షిణాదిలీపులు 'సంతానం కొరకు' నందిని ధేనువును భక్తి శ్రద్ధలతో పూజించుచున్నారు. ఇలా 21 రోజులు గడిచిన పిమ్మట నందినీ దిలీపుని 'ధర్మనిష్ఠ'ను పరీక్షించదలచినది.

నందినీ పరీక్ష: దిలీపుని చే సేవించబడుతున్న నందిని ధేనువును అకస్మాత్తుగా ఒక సింహం లాక్కొని వెళ్ళింది. గోవు యొక్క ఆర్తనాదములు విన్న దిలీపుడు వెంటనే గోవుపై దూకిన సింహమును చంపుటకు బాణం తీయబోవుచుండగా దిలీపుని చేయి పైకి లేవకుండా 'చిత్రంలోని బొమ్మవలె ఉండిపోయింది'. **चित्रार्पितारम्भ इवाऽवतस्ये।** అప్పుడు దిలీపుని చూసి సింహం ఇట్లనెను.

సింహం కథ: "ఓ రాజా! నీ బాణములు నన్ను ఏమి చేయలేవు . కుంభోదరుడు అనే నేను శివుడి సేవకుడిని. ఇక్కడున్న దేవదారు వృక్షములకు పార్వతీదేవి స్వయముగా నీరు పోసి పెంచినది. ఒకసారి ఇక్కడి ఏనుగులు తమ దురదను పోగొట్టుకొనుటకు ఈ దేవదారు వృక్షమునకు రుద్దుకొనెను. అప్పుడు ఆ చెట్టు యొక్క బెరుడు ఊడిపోగా అందుకు పార్వతీదేవి మిక్కిలి బాధపడెను. అందువలన ఈ చెట్టు సంరక్షణకై శివుడు నన్ను సింహ రూపంలో ఉండమనెను. ఇక్కడకు వచ్చే జంతువులను ఆహారంగా స్వీకరించమని ఆదేశించెను. కావున ఈ రోజు ఈ ధేనువు నాకు ఆహారము". అప్పుడు దిలీపుడు సింహంతో ఇలా పలికెను.

దిలీపుని త్యాగం: "మా గురువైన వశిష్ఠ మహర్షి యొక్క హోమధేనువు ఈ గోవు. నా కన్నుల ఎదుటే నీకు ఆహారం అవ్వడం చూస్తూ నేను ఈ ధేనువును రక్షించకుండా ఉండలేను. నీవు ఈ గోవుకు బదులుగా నన్ను ఆహారముగా స్వీకరించుము" ఆ రాజు మాటలకు సింహము నవ్వి ఇలా మాట్లాడింది.

సింహం సలహా: "ఓ రాజా! ఈ గోవును రక్షించాలని నీవు అనుకుంటే దీనికి బదులుగా అనేక ఇతర గోవులను మీ గురువుగారికి ఇవ్వవచ్చును కదా?." సింహము పలికిన ఆ మాటలకు రాజు ఇలా బదులిచ్చెను.

క్షత్రియ ధర్మం:"క్షత్రియుడు అనగా 'నశించుదానిని రక్షించువాడు' అని అర్థం. రాజ్యంలో తద్విరుద్ధంగా ప్రవర్తించువానికి నిందచే మలినమైన ప్రాణములతో పని ఏమిటి? **राज्येन किं तद्विपरीतवृत्तेः, प्राणै उपक्रोश मलीमसैर्वा।** ఒక గోవును రక్షించుకోకపోతే నేను జీవించి ఉండి ఏమి ప్రయోజనము? ఈ గోవు కామధేనువుతో సమానమైనది. కావున ఈ గోవుకి బదులుగా నన్ను ఆహారముగా స్వీకరించుము.కీర్తి కాంక్షలు గలవానికి పంచభూతములతో ఏర్పడే దేహమునందు అపేక్ష ఉండదు కదా! **पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु।**." ఇలా చెప్పి సింహానికి ఆహారమగుటకు సింహం ముందు శిరస్సు వంచినాడు దిలీపుడు.

రాజు యొక్క 'ధర్మనిష్ఠ'కు నందినీ ధేనువు సంతోషించి రాజునకు సంతాన భాగ్యమును కలుగజేసెను.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The lesson 'Dharmanishta' is adapted from 'Raghuvamsa mahakavyam' written by ' Mahakavai Kalidasa'.

Earlier Story: Dileepa was a king in the lineage of Surya. Wife of Dileepa was 'Sudakshina'. Their family guru was Vasishta. Vasishta's holy cow was Nandini. As per the advice of Vasishta they started worshipping the cow 'Nandini', for getting children. After 21 days of worship, Nandini wanted to test the righteousness of Dileepa.

Test of Nandini: The cow which is being worshipped by Dileepa was suddenly attacked by a Lion. To rescue the cow Dileepa tried to take an arrow to kill the lion. Surprisingly his hand struck and paused like a statue in a painting. **चित्रार्पितारम्भ इवाऽवतस्थे।** Looking at him the lion said, as follows.

Lion's story: "Oh King! Your arrows can't do any thing to me. I am Kumbodhara, servant of Lord Siva. Parvathi Devi herself watered and nurtured these Doedar trees.Once, an elephant rubbed its body against this tree to get relieve its itch. Then the 'bark' of this tree was cut off and Parvathi was deeply grieved by that. Then Lord Siva made me a lion and send here to protect these trees. He ordered me to kill and eat the animals which come over here . Today this cow is my prey. Then Dilipa said as follows.

Sacrifice of Dilipa: This cow is the holistic homa cow of our Guru Vasishta. I can't stop protecting this cow, as it is getting prey for you. Instead of this cow, you take my body as your food. Then the lion smiled at the King and said as follows.

Lion's suggestion: "Oh King!, if you want to save this cow, you can offer so many other cows to your guru instead of this cow". Then King Dilipa said as follows.

Virtue of Kshatriya: " Kshatriya means 'saviour of perishing'. If one is against in being so, what is the use of living in this state with that dishonoured life .**राज्येन किं तद्विपरीतवृत्तेः, प्राणै उपक्रोश मलीमसैर्वा।** . What would be purpose of living if I can't save a cow?. This cow is equivalent to Kamadhenuvu. So instead of this cow, take me as your food. Those who are more concerned about their glory, never bother about their body which is formed by the five elements of nature". **पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु।**. Having said this, the king bend his head infront of the lion to become its food.

Nandini cow rejoiced at the commitment of the king and blessed him that he would get children.

BABY BULLET-Q

आ. पाठ्यभागामनुसृत्य गीर्वाणवाण्याः सारांशं लिखत।

स. **పరిచయం:** 'చిత్రవింశతి' అను పాఠ్యభాగము 'జరావల్లభుల పురుషోత్తమ కవి'చేత రచించబడిన 'చిత్రశతకం'లోని 'గీర్వాణవాణీ– చిత్రలోకః' అనే రెండు అధ్యాయాల నుండి స్వీకరించబడింది. గీర్వాణవాణీలో సంస్కృత భాష గొప్పదనం వర్ణించబడింది. చిత్రలోకంలో ఆధునిక మానవుడికి వేదశాస్త్ర విరుద్ధ భావనలు ఉదహరించబడినవి.

గీర్వాణవాణి

పుణ్యాత్ములకు సంస్కృతం: సంస్కృత భాష వాక్కు స్పష్టమైన ఉచ్ఛారణతో, అమృత ప్రవాహం వలె ఉంటుంది. సూక్తిరత్నాలకు, మహాకావ్యాలకు నిలయమైనది సంస్కృతం. అటువంటి సంస్కృత భాషను పుణ్యం చేసుకొన్నవారు మాత్రమే పొందగలరు **सा संस्कृताख्या सुकृतैकलभ्या।**

స్వర్గానికి సోపానం: మోక్షానికి సాధనం సంస్కృతం. ఇది స్వర్గానికి సోపానం వంటిది. శృంగార, వీర, హాస్య మొదలైన నవరసములకు ప్రసిద్ధి చెందినది సంస్కృత భాష.

సకల భాషల తల్లి: ఏవిధంగా అయితే పుత్రికలలో తల్లి యొక్క గుణాలు సహజంగా కనిపిస్తాయి. అదేవిధంగా అన్ని భాషలలో సంస్కృత పదాలు కన్పిస్తాయి. అందుకే సంస్కృతం 'సకల భాషలకు తల్లి' వంటిది.

తల్లి వంటి రక్షణ: లోకములో అనేక భాషలకు తల్లియైన సంస్కృత భాష తన ఆశ్రితులను తల్లి వలె రక్షించుచున్నది. అటువంటి సంస్కృత భాషను కాదని ఇతర భాషలు ఎట్లు మాతృస్థానమును పొందగలవు? **वाच्याः कथं मातृपदेन चान्याः।**

అ'మృతభాష': లోకంలో లక్షల సంఖ్యలో అసంఖ్యాక ప్రజలు సంస్కృతం మాట్లాడుతున్నారు. ఎన్నో లక్షల సంస్కృత గ్రంథాలు అమ్ముడుపోవుచున్నవి. అటువంటి 'అమృత భాష'ను 'మృతభాష' అని కొందరు వాదించుట అర్థరహితం.

జీవభాష: వివాహాది శుభకార్యములలో, పితృదేవ కార్యములందు, కవిత్వ వేదాంత చర్చ గోష్ఠిలయందు సంస్కృత భాషకు విశిష్ట ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. అలా దేహములో ప్రాణము వలె సంస్కృత భాష ఉన్నది.

చిత్రలోకం

ఇదోచిత్రం: ఈ లోకంలో కొందరు వ్యక్తులు 'ఈశ్వర భక్తులం' అని చెప్పుకుంటారు. కాని ఆ ఈశ్వరుడు పలికిన వేదము నందు విశ్వాసమును కలిగి ఉండరు. "తండ్రియందు భక్తి ఉండును కాని అతని మాటల యందు శ్రద్ధ ఉండదు". ఇదే విచిత్ర వైరుధ్యం.

మరోచిత్రం: ఈ లోకంలో 'స్త్రీలు పూజనీయులు. నా కూతురు వంటింట్లో బంధింపబడరాదు'అని కొందరు అంటుంటారు. అసలు స్త్రీలు వండివార్చకపోతే మనము భోజనం ఎలా చేయగలం? వంట చేసే సేవకురాలు కూడా స్త్రీయే కదా! **भृत्या हि पत्नी वद किं न सा स्त्री।** ఇలా పరస్పర విరుద్ధంగా మాట్లాడటమే ఆధునిక మనిషి నైజం.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The lesson 'Chitravimsathi ' is taken from two chapters ' Geervana vani -Chitraloka' of 'Chitrasatakam' written by 'Jata Vallabhula Purushottama Kavi'. In Geervana vani, the glory of Sanskrit language is described. In Chitraloka, modern man's contradictory ideas against Vedas and Sastras are illustrated.

GEERVANAVANI

Sanskrit for Virtuous : The diction of Sanskrit is like flow of ambrosia with clear cut pronunciation. It is known for gems like proverbs and great poetry. Such Sanskrit language is earned only by the people who have done good virtues.**सा संस्कृताख्या सुकृतैकलभ्या।**

Ladder to Heaven : Sanskrit is the tool to achieve salvation. It is a ladder to Heaven. Sanskrit is known for nine kinds of life essences Romance, Heroism, Humour etc.,

Mother of all Languages: The virtues of daughters are inherited from their mothers. Similarly Sanskrit words are seen in all languages.So Sanskrit is like the mother of all languages.

Protection like Mother: This mother language of many languages protects its hosts like a Mother. By excluding Sanskirt, how can any other language takes the mothership.**वाच्या: कथं मातृपदेन चान्या:।**

Dead Language: Innumerable lakhs of people are speaking Sanskrit. Lakhs of Sanskrit books are being sold . Arguing such lively Sanskrit as a 'dead language' is meaningless.

Live Language: Sanskrit is given significant importance during Marriages, death ceremonies, debates on Vedas and Sastras.So Sanskrit is just like a life in our body.

CHITRALOKA

A Miracle: In this world, some people say that they are devotees of Lord Eswar. But they don't have faith in Vedas revealed by Eswar himself. 'People respect their father but they never consider their words'. What a contradictory miracle!.

Another Miracle : In this world, some people say "Women are adorable . My daughter should not be bind in the kitchen". How can we take meals without being cooked by women. The one who cooks and serves is just a women. Isn't it? **भृत्या हि पक्त्री वद किं न सा स्त्री।**

The modern man is making such contradictory statement.

BABY BULLET-Q

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. भोजराजाय सालभञ्जिकथा उक्तं विक्रमस्य औदार्यं लिखत।

स. **పరిచయము:** 'విక్రమస్య ఔదార్యము' అనే పాఠ్యభాగము 'శివదాసుడు' చే రచింపబడిన 'విక్రమార్కచరితం' అనే గ్రంథం నుండి గ్రహించబడినది.

బ్రాహ్మణుడి సంతాన వ్రతం: విక్రమార్కుడు అనే రాజు పరిపాలించే రాజ్యంలో ఒక బ్రాహ్మణుడు 'సంతానం లేనివాడై' ఉన్నాడు. ఒకనాడు అతని భార్య 'నాథా! పుత్రుడు లేకుండా గృహస్థుడు యొక్క జీవితం లేదు. మంచి పుత్రుడి వలన వంశము, రాజ్యము, భూమి అనే మూడు లోకత్రయములు వర్థిల్లును కదా!. **सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं भानुना।** అప్పుడు ఆ బ్రాహ్మణుడు పరమేశ్వరుని అనుగ్రహంతో పుత్రుని కొరకు 'ప్రదోష వ్రతము' ను ఆచరించాడు.

దేవదత్తుడి జననం: వ్రత ఫలితముగా పుట్టిన పుత్రుడికి 'దేవదత్తుడు' అనే పేరు పెట్టారు. అతనికి వేదాది విద్యలు నేర్పించి 16వ యేటనే వివాహం చేశారు. దేవదత్తుడు తండ్రి చెప్పిన ఉపదేశములను ఖచ్చితంగా ఆచరించుచూ జీవనము సాగిస్తున్నాడు.

విక్రమార్కునికి దారి చూపుట: ఒకనాడు దేవదత్తుడు 'సమిదల' కొరకు అడవికి వెళ్ళెను. అదే రోజున రాజైన విక్రమార్కుడు వేటకై ఆ అడవికి వచ్చి మధ్యలో దారి తప్పాడు. అప్పుడు దేవదత్తుడు రాజు గారికి దారి చూపుతూ నగరానికి తీసుకొనివెళ్ళాడు. అందుకు రాజు ఎంతో సంతోషించి దేవదత్తునికి తన కొలువులో ఉద్యోగం ఇచ్చెను.

రాజుకే పరీక్ష: 'ఎవడైతే చేసిన పరోపకారాన్ని విస్మరిస్తాడో వాడే పురుషులలో అధముడు అవుతాడు' **यः कृतमुपकारं विस्मरति स एव पुरुषाधमः** ఇలా దేవదత్తుని ఉపకారం గురించి పలుమార్లు రాజు సభలో చెబుతుండేవాడు. ఒకనాడు దేవదత్తుడు ఈ విషయంలో 'రాజు యొక్క అసలైన చిత్తము' ను పరీక్షించవలెనని తలచాడు.

రాకుమారుని అపహరణ: దేవదత్తుడు రాజు యొక్క కుమారుడిని అపహరించి తన ఇంటిలో దాచి పెట్టాడు. ఆ బాలుని నగను తీసుకొని విపణిలో అమ్ముకు రమ్మని తన సేవకుడిని పంపెను. రాజభటులు రాజపుత్రుని కొరకు నలుదిక్కులు వెదుకుతూ నగను అమ్ముతున్న సేవకుడిని పట్టుకొని రాజుకు అప్పగించారు. విచారణలో ఆ సేవకుడు 'ఆభరణాల వ్యాపారి వద్ద నగను అమ్మి ధనమును తీసుకొనిరమ్మని దేవదత్తుడు చెప్పాడు' అని తెలియజేశాడు. అప్పుడు రాజు దేవదత్తుడిని ప్రశ్నించెను. 'ధనము పై ఆశతో తానే రాజకుమారుడ్ని చంపాను' అని దేవదత్తుడు పలికాడు. దానితో సభలోని వారందరూ దేవదత్తునికి 'మరణశిక్ష' విధించమని కోరారు.

విక్రముని ఔదార్యం: దేవదత్తుడు తనకు చేసిన ఉపకారమును మరోసారి గుర్తుకు తెచ్చుకొన్నాడు విక్రముడు. "ఆశ్రయించిన వారి యందు మహాత్ములు గుణదోషముల ఆలోచన చేయరాదు". **नैवाश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता।** తన పుత్రుడు పూర్వజన్మ పాప కర్మ ఫలితము వలననే మరణించాడని, అందులో దేవదత్తుని దోషము ఏమి లేదు అని చెప్పాడు. పిమ్మట దేవదత్తుడిని వస్త్రాలంకరణముచే సన్మానించాడు. రాజు యొక్క ఈ 'ఔదార్యానికి' ముగ్ధుడైన దేవదత్తుడు రాజకుమారుడిని తీసుకువచ్చి రాజుకు అప్పగించెను.

క్షమాపణలు: రాజుగారి మనస్సును పరీక్షించడానికే తాను అలా చేశాను అని చెప్పి, తాను చేసిన తప్పును క్షమించమని వేడుకొన్నాడు దేవదత్తుడు. విక్రముడు క్షమించగా దేవదత్తుడు సంతోషంగా ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ వృత్తాంతమును వివరించిన సాలభంజిక, భోజరాజుతో, 'ఓ రాజా! విక్రముడికి ఉన్నట్లు, పుత్రుడిని చంపినా క్షమించగల ఔదార్యం నీకు ఉంటే నీవు ఈ సింహాసనమును అధిరోహించవచ్చు' అని చెప్పెను.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The story 'Vikramasya Audaryam' is adopted from 'Vikramarka charitam' written by 'Sivadasa'.

Brahmins parentage: In the kingdom ruled by a king called Vikramarka, a brahmin has 'no children'. One day his wife said " Oh dear! there is no life for a man without a son. Dynasty, Kingdom and land these worldly triology may flourish of a good son. Then with the blessings of Lord Parameswara the brahmin performed 'Pradosha Vrata'.

Birth of Devadatta: The son born of vrata is named 'Devadatta'. He learned all kind of vedas and got married at 16. Devadatta is leading his life by strictly following the teachings of his father.

Paving path to Vikramarka: One day Devadatta went to forest for some needs. On the same day King Vikramarka went to the same forest for a hunting and he lost his way. Then Devadatta guided him to the city. King felt very happy for this help and gave Devadatta a job in his court.

Test to King: 'The man who ignores the help of others, becomes the worst man'. **यः कृतमुपकारं विस्मरति स एव पुरुषाधमः** In this way, the King used to tell the Devadatta's help repeatedly in his meetings. One day Devadatta wanted to test the actual mindset of the King regarding this issue.

Kidnapping King's son: Devadatta kidnapped the King's son and hid him in his house. He took an ornament of the boy and send his servant to sell it in the market. The soldiers of king caught the servant and put him before the King. In the enquiry, the servant said ' It is Devadatta who sent me to sell the ornament in the market to get money'. Then King questioned Devadatta . Devadatta told that , 'He himself killed King's son for getting money'. Then all the members of the court demanded 'death penalty' for Devadatta.

Vikramas Generosity: Vikrama once again reminded the help done by Devadatta to him. Great people should not find fault with the hosts**नैवश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता।**. His son died of his own sin of karma in the previous life. This is not fault of Devadatta. Thereafter the King felicitated Devadatta with cloth ornaments. Devadatta was very much impressed for the generosity shown by the King and he handed king's son over to the King.

Apology: Devadatta begged to forgive him for the wrong , saying that he had done so, to test the King's mind. The King accepted his apology and Devadatta went home happily.

Recounting the story, Salabhanjika said to Bhoja Raja, " Oh King!, if you have that much generosity of Vikrama, that is, generosity of forgiving the one who kills your son; then you can ascend this thorn".

BABY BULLET-Q

आ. अप्पय्यदीक्षितेन्द्र इति पाठ्यभागसारांशं संग्रहेण विवृणुत?

स. **పరిచయం:** 'అప్పయ్య దీక్షితేంద్రుడు' అను పాఠ్యభాగం 'సంకా ఉషారాణి'చే రచించబడినది.

అప్పయ్య బాల్యం: అప్పయ్యదీక్షితులు బహుముఖప్రజ్ఞాశాలి, వైద్యుడు, గొప్ప శివభక్తుడు. ఇతడు తమిళనాడులోని విరించిపురంలో జన్మించాడు. ఇతని తాతగారు కృష్ణదేవరాయల ఆస్థాన పండితుడు మరియు తండ్రి రంగరాజాధ్వరి కూడా గొప్ప విద్వాంసుడు. అప్పయ్య తన తాత, తండ్రిల వద్దనే విద్యాభ్యాసం చేసెను. ఇతడు సమస్త శాస్త్రములను, వేదవేదాంగములతో పాటు శ్రీ నృసింహరామస్వామి వద్ద 'చతుర్దశ విద్యలను' అభ్యసించెను.

శ్రీనివాసుని సవాలు: చోళరాజు ఆస్థానములో రత్నఖేటి శ్రీనివాసుడు అనే పండితుడు ఉండేవాడు. అతడు అప్పయ్య యొక్క కీర్తిని, పాండిత్య ప్రతిభను గురించి విన్నాడు. అప్పయ్యను తన శాస్త్రవాదనలతో ఓడించి తన పాదములను తాకునట్లు చేయవలెనని శ్రీనివాసుని అభిలాష. దీని నిమిత్తం శ్రీనివాసు కాంచీపురము వెళ్ళి కామాక్షిదేవిని ప్రార్థించెను. కామాక్షిదేవి శ్రీనివాసునికి ప్రసన్నురాలైన దేవి ఇలా చెప్పింది "అప్పయ్య అసాధారణ ప్రతిభ గలవాడు. వాదనలో అతనిని జయించుట అసాధ్యం **अप्पय्यः असाधारणः वादे जेतुमशक्तः।**. కావున నీ పుత్రికను అతనికిచ్చి వివాహము చేసినచో నీవు అతనికి మామగారు అవుతావు. కన్యాదాన సమయములో అతడు నీ పాదములను తాకి నమస్కరించును. ఈ విధముగానైనా నీ అభిలాష నెరవేరును" . దేవి ఆశీర్వాదంతో శ్రీనివాసు తన పుత్రిక అయిన మంగళాంబను అప్పయ్యకు ఇచ్చి వైభవంగా వివాహం చేసినాడు.

అప్పయ్య దీక్షితేంద్రుడు: రాజుల చేత కీర్తించబడినవాడు, వేలమంది శిష్యబృందములు కలిగి ఉన్నవాడైననూ అప్పయ్య నిరాడంబరముగా ఉండెడివాడు. అప్పయ్య వ్యాకరణం, యోగ, తర్కశాస్త్రములకు సంబంధించి పెక్కు గ్రంథములు రచించెను. యజ్ఞములు చేసేవారిని దీక్షితులు అందురు. అప్పయ్య 104 యజ్ఞములు చేసెను. అందువలన ఇతడు 'అప్పయ్య దీక్షితేంద్రుడు' అయ్యెను.

కనకాభిషేకం:ఒక రోజున అప్పయ్య యజ్ఞము చేయు సమయమున వెల్లూరు రాజావారు వేంచేసారు. రాజుగారు అప్పయ్యకు వస్త్రాభరణములను బహుకరించారు. అప్పయ్య వాటిని వెంటనే అగ్నిగుండంలో పడవేశాడు. అది చూసిన రాజుగారికి కోపం వచ్చింది. అప్పుడు అప్పయ్య హోమగుండపు అగ్నిజ్వాలల్లో రాజు ఇచ్చిన వస్త్రాభరణములు ధరించిన అగ్నిహోత్రుడిని రాజగారికి చూపించెను. దానికి పరమానందం చెందిన వెల్లూరు రాజు వెంటనే అప్పయ్య దీక్షితులను కనకాభిషేకం తో సత్కరించెను. **राजा तं कनका भिषेकेण सत्कृतवान्।**ఆ బంగారముతో అప్పయ్య దీక్షితులు ఒక శివమందిరమును నిర్మించాడు.

ఒకానొక సందర్భములో అప్పయ్యదీక్షితులు 'ఆంధ్రభాష తపస్సు చేసినవారికి మాత్రమే లభిస్తుంది' అని కీర్తించెను.

శివైక్యం: అప్పయ్య దీక్షితులు తన 72వ ఏట మరణించెను. మరణ సమయంలో నటరాజుతో కలిసిన దృశ్యం కనిపించింది. దీనిని చూసిన పండితులు అప్పయ్య సాక్షాత్తు పరమేశ్వరుని అవతారమేనని శ్లాఘించిరి. **अप्पय्यः साक्षात् परमशिवस्य अवतारः।**

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The lesson 'Appayya Deekshendra' is written by 'Sanka Usharani'.

Childhood of Appayya: Appaya was a versatile scholar, doctor and a great Siva devotee. He was born in Viranchipuram of Tamilnadu . His grandfather was a court scholar of Sri Krishnadevaraya. His father Rangarajadhwari was also a great scholar. Appayya studied at his father and grand father. He was well versed in Vedavedangas and sciences. He learned 14 subjects from Sri Nrusimharamaswamy.

Challenge of Srinivas: There was a scholar called Ratnakheti srinivas in the court of Chola raja. He heard about the fame and scholastic talent of Appayya. Srinivas has a strong desire to defeat Appayya and make him touch his feet. For this purpose Srinivasa went to Kanchipuram and prayed for Kamakshidevi. Devi was pleased and said to him as follows, " Appayya had extraordinary talent. It is impossible to defeat him in the debate.**अप्पय्यः असाधारणः वादे जेतुमशक्तः।**. So, if you offer your daughter to marry him then you become his father-in-law. Then during 'Kanyadanam ceremony' he would touch your feet . In this way your desire will be fulfilled". With the blessings of Devi, Srinivas offered his daughter Mangaladevi to Appayya and celebrated their marriage.

Appayya Deekshendrudu: Appayya was very simple and modest, though he is glorified by kings. He has got thousands of disciples. He wrote many books on grammar, yoga and logic. The one who performs Yagna are called Deekshitulu. Appayya performed '104 Yagnas'. So he became 'Appayya Deekshendrudu'.

Golden Felicitation: One day when Appayya was performing Yagna, the king of Velluru came over there. He gifted clothes and ornaments to Appayya. Appayya throw them into the fire of Homam. The King got angry with that act. Then Appayya showed the fireman with those garments given by the King in the flames of Homam . Upon seeing that the King became astonished. Immediately the King felicitated Appayya with gold. **राजा तं कनका भिषेकेण सत्कृतवान्।** Appayya constructed a temple of Lord Siva with that gold.

On one occasion, Appayya praised that 'only who perform penance would learn telugu .'

Inhumation: Appayya passed away at the age of 72. Scholars witnessed the unification of Appaya into Nataraja at the time of his death.They praised Appayya as the incarnation of Lord Parameswara. **अप्पय्यः साक्षात् परमशिवस्य अवतारः।**

BABY BULLET-Q

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। **3 × 2 = 6**

अ) भृगुवंशकेतुः कः?

स. भृगुवंशकेतुः परशुरामः।

आ) कीदृशं वस्तु तथैव तिष्ठति?

स. हुतं च दत्तं च वस्तु तथैव तिष्ठति।

इ) कृपी गोक्षीरं ददामीत्युक्त्वा पुत्राय किं दत्तवती?

स. कृपी गोक्षीरं ददामीत्युक्त्वा पुत्राय पिष्टमिश्रितजलं दत्तवती।

ई) द्रोणद्रुपदयोः सम्बन्धः कीदृशः?

स. द्रोणद्रुपदयोः सम्बन्धः अविभाज्यः ।

उ) कालिदासेन उक्तस्य श्लोकस्य भावः कः?

स. यः खादन् गच्छति, हसन्, जल्पति, गतं,शोचति, कृतं मन्यते, द्वयोर्मध्येयः तृतीयः भवति सः मूर्खः।

ऊ) कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं किम्?

स. कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं द्वयोः मध्ये तृतीयः न भूयात्।

BABY BULLET-Q

V. द्वयोः ससन्दर्भ व्याख्यानं लिखत । 2x3=6

अ) परेषां सहसावज्ञा न कर्तव्या कथञ्चन।

स. **कवि परिचयः- पाठः** विभीषणोपदेशः

कविः वाल्मीकिः

ग्रन्थः रामायणम्।

सन्दर्भः- विभीषणः राक्षसान् प्रति एवम् अवदत्।

भावः-विभीषणः राक्षसान् प्रति परेषां सहसावज्ञा न कर्तव्या कथञ्चन इति अवदत्।

आ) चित्रार्पितारम्भ इवाऽवतस्थे।

स. **कवि परिचयः- पाठः** धर्मनिष्ठा

कविः कालिदासः

ग्रन्थः रघुवंशम्।

सन्दर्भः-कविः एवम् अवर्णयत्।

भावः- चित्रार्पितारम्भ इवाऽवतस्थे इति कविः अवर्णयत्।

इ) विद्या यत्र परोपकारविभवाः सा ज्ञान भूमिर्मम।

स. **कवि परिचयः-**इदं वाक्यं सामातृभूमिर्मम इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम् ।

कविः प्रभाकर शर्मा

सन्दर्भः- भारतीयानां मातृभूमिं वर्णयन् कविः एवम् अवदत्।

भावः- यत्र वेदाः, आयुर्वेदम्, योगशास्त्रम् इत्यादि ज्ञानविद्याः परोपकार विभवाः भवन्ति सा ज्ञानभूमिः मम मातृभूमिः।

ई) वाच्याः कथं मातृपदेन चान्याः।

स. **कवि परिचयः-** इदं वाक्यं चित्रविंशतिः इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम् ।

कविः श्री जटावल्लभुल पुरुषोत्तमशास्त्री

ग्रन्थः चित्रशतकम्।

सन्दर्भः- संस्कृतभाषायाः वैशिष्ट्यं वर्णयन् कविः एवम् अवदत्।

भावः- लोके अन्य भाषाऽपि संस्कृतभाषा इव मातृ स्थानं न भवेत्।

BABY BULLET-Q

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

अ) मृत्युर्वै प्राणिनां ध्रुवः।

स. कविपरिचयः- पाठः मन्दविषसर्पकथा

कविः नारायणपण्डितः

ग्रन्थः हितोपदेशम्।

सन्दर्भः- कपिलः कौण्डिण्यं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- कपिलः कौण्डिन्यं प्रति मृत्युर्वै प्राणिनां ध्रुवः इति अवदत्।

आ) सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं भानुना ।

स. कवि परिचयः- पाठः विक्रमस्य औदार्यम्

कविः शिवदासः

ग्रन्थः विक्रमार्क चरितम्

सन्दर्भः- ब्राह्मण पत्नी ब्राह्मणं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- ब्राह्मण पत्नी ब्राह्मणं प्रति सत्पुत्रेण कुलं नृपेण वसुधा लोकत्रयं भानुना इति अवदत्।

इ) क्षणे क्षणे किन परिक्षीयते बालस्य दशा।

स. कवि परिचयः- इदं वाक्यं भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम्।

कविः पुल्लेल श्रीरामचन्द्रः

ग्रन्थः श्रीरामचन्द्रलघुकाव्य संग्रहः।

सन्दर्भः-एकः वृद्धः बालकस्य स्थितिं उद्दिश्य ग्रामीणान् प्रति एवम् अवदत्।

भावः - बालस्य दशा क्षणे क्षणे परिक्षीयते किल ।

ई) राजा तं कनकाभिषेकेण सत्कृतवान्।

स. कविपरिचयः-इदं वाक्यं अप्पय्यदीक्षितेन्द्रः इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम्।

कवयित्रीः- उषाराणी सङ्का।

सन्दर्भः-राजा अप्पयदीक्षितस्य प्रतिभां प्रशंसयन् अभिषेकम् अकरोत्। तत् समये कवयित्री इदं वाक्यम् अवदत्।

भावः- राजा अप्पय्यदीक्षितं सुवर्णा भिषेकेण सम्मानितवान् ।

BABY BULLET-Q

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

अ) कदा प्रभृति अशुभानि निमित्तानि दृश्यन्ते?

स. यदा सीता आनीता तदा अशुभानि निमित्तानि दृश्यन्ते।

आ) सुदक्षिणादिलीपौ किमर्थं नन्दिनीधेनोः सेवाम् अकरुताम्?

स. सुदक्षिणादिलीपौ सन्तानार्थं नन्दिनीधेनोः सेवाम् अकरुताम्।

इ) सर्वेन्द्रियाणां प्रधानं किम्?

स. सर्वेन्द्रियाणां प्रधानं नयनम्।

ई) अस्पृशन्नेव वित्तानि कः परेभ्यः प्रयच्छति?

स. अस्पृशन्नेव वित्तानि कृपणः परेभ्यः प्रयच्छति।

उ) देवगिरीणां पञ्च नामानि लिखत?

स. देवगिरीणां पञ्च नामानि हिमाद्रिः, आरावलिः, गोवर्धनः, श्रीगिरिः, विन्ध्याद्रिः इति ।

ऊ) अमर्त्यवाण्याः मातृता कथमागता?

स. सर्वासुभाषासु संस्कृतभाषायाःगुणाः सन्ति इति कारणेन अमर्त्यवाण्याः मातृता आगता।

BABY BULLET-Q

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। **3 × 2 = 6**

अ) मन्दविषो नाम सर्पः कुत्र वसति?

स. मन्दविषो नाम सर्पः जीर्ण उद्यान वने वसति स्म।

आ) ब्राह्मणं प्रति तत्प्रेयसी किं जगाद?

स. ब्राह्मणं प्रति तत्प्रेयसी पुत्रं विना गृहस्थस्य गतिः नास्ति इति जगाद।

इ) राजहंसः कः? तस्य नगरी का?

स. राजहंसः मग्धदेशस्य राजा तस्य नगरी पुष्पपुरी।

ई) मार्गशीर्षमासः कीदृशः आसीत्?

स. मार्गशीर्षमासः विजृम्भमाणाः शीतवायूनां समयः आसीत्।

उ) प्रभुत्वचिकित्सालये नियेगेनागाता भिषगङ्ना का?

स. प्रभुत्वचिकित्सालये नियोगेनागाता भिषङ्गना वेङ्कटरावस्य सह अध्यायिनी मञ्जुहासिनी।

ऊ) रत्नखेटि श्रीनिवासस्य अभिलाषा का?

स. रत्नखेटि श्रीनिवासस्य अभिलाषा, अप्पय्यः जेतव्यः स्वपादयोः पातनीयः इति ।

BABY BULLET-Q

IX. एकपद समाधानं दत्त। $5 \times 1 = 5$

अ) रणे रामेण कः हतः?

स. खरः ।

आ) रघुवंशमहाकाव्यं केन विरचितम्?

स. कालिदासेन।

इ) सर्वत्र का पूज्यते?

स. विद्या ।

ई) केन सर्वे वशाः भवन्ति?

स. द्रव्येण ।

उ) देहे सदा प्राण इव का अस्ति?

स. संस्कृतभाषा ।

X. एकपद समाधानं दत्त। $5 \times 1 = 5$

अ) कौण्डिन्यस्य पुत्रः कः ?

स. सुशीलः।

आ) देवदत्तः राजानं कुत्र अनीनयत्?

स. नगरम्।

इ) राजवाहनः कस्य पुत्रः?

स. राजहंसस्य पुत्रः।

ई) वेङ्कटरावस्य पुत्रः कः ?

स. सुरेशः।

उ) अप्पय्यदीक्षितः कस्य पुत्रः?

स. रङ्गराजाध्वरेः ।

BABY BULLET-Q

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त **5 × 1 = 5**

अस्ति मगधदेशे चम्पकवतीनाम अरण्यानी। तस्यां चिरात् महता स्नेहेन मृगकाकौ निवसतः। स च मृगः स्वेच्छया भ्राम्यन् ह्रष्टपुष्टाङ्गः केनचित् शृगालेन अवलोकितः। तं दृ्ष्ट्वा शृगालोऽचिन्तयत्- आह- ''कथम् एतन्मासं सुललितं भक्षयामि? भवतु। विश्वासं तावतुत्पादयामि'' इत्यालोच्य उपसृत्य अब्रवीत् -''मित्र कुशलं ते'' इति। मृगेणेक्तम् - ''कस्त्वम्''? इति। स ब्रूते- ''क्षुद्रबुद्दिर्नाम जम्बुकोऽहम्। अत्र आरण्ये बन्धुहीने मृतवत् एकाकी निवसामि । इदानीं त्वा मित्रमासाद्य पुनः सबन्धुर्जीवलोकं प्रविष्टोऽस्मि। अधुना तवानुचरेण मया भवितव्यम्'' । मृगेणेक्तम् ''एवमस्तु'' -इति।

अ. चम्पकवतीनाम अरण्यानी कुत्र अस्ति?

जः चम्पकवतीनाम अरण्यानी मगध देशे अस्ति।

आ. मृगकाकौ कथं निवसतः?

जः मृगकाकौ महता स्नेहेन निवसतः।

इ. मृगः केन अवलोकितः?

जः मृगः केनचित् शृगालीन अवलोकितः।

ई. जम्बुकस्य नाम किम्?

जः जम्बुकस्य नाम क्षुद्रबुध्दिः।

उ. शृगालः मृगं दृष्ट्वा किमचिन्तयत्?

जः शृगालः मृगं दृष्ट्वा कथम् एतन्मासं सुललितं भक्षयामि।

BABY BULLET-Q

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धात। 3 × 2 = 6

अ) सद् + जनः आ) पेस् + टा इ) तत् + अपि

ई) षट् + मुखः उ) रामः+ अपि ऊ) हरिः+ गच्छति

स. (अ) सज्ञनः - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) पेष्टा -**ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) तदपि - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) षण्मुखः - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) रामोऽपि -**विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) हरिर्गच्छति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। 3 × 2 = 6

अ) मनश्चलति **आ) तट्टीका** **इ) अजन्तः**

ई) तन्मात्रम् **उ) सोऽपि** **ऊ) पितुरिच्छा**

BABY BULLET-Q

स. (अ) मनस् + चलति - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ)तत् + टीका - **ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) अच् + अन्तः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) तत् + मात्रम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) सः + अपि - **विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) पितुः + इच्छा - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। $2 \times 6 = 12$

अ) राजन् आ) सम्पद् इ) मनस् ई) एतद् स्त्रीलिङ्गः

अ) **नकारान्तः पुंलिङ्गः 'राजन्' शब्दः** (రాజు)(King)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
राजा	राजानौ	राजानः	प्रथमाविभक्तिः
हे राजान्	हे राजानौ	हे राजानः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
राजानम्	राजानौ	राज्ञः	द्वितीयाविभक्तिः
राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः	तृतीयाविभक्तिः
राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्	षष्ठीविभक्तिः
राज्ञि / राजनि	राज्ञोः	राजसु	सप्तमीविभक्तिः

आ) **दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'सम्पद्' शब्दः**(సంపద)(Wealth)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
सम्पत्	सम्पदौ	सम्पदः	प्रथमाविभक्तिः
हे सम्पत्	हे सम्पदौ	हे सम्पदः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
सम्पदम्	सम्पदौ	सम्पदः	द्वितीयाविभक्तिः
सम्पदा	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
सम्पदे	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
सम्पदः	सम्पद्भ्याम्	सम्पद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
सम्पदः	सम्पदोः	सम्पदाम्	षष्ठीविभक्तिः
सम्पदि	सम्पदोः	सम्पत्सु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q

इ) सकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'मनस्' शब्दः (మనస్సు)(Mind)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
मनः	मनसी	मनांसि	प्रथमाविभक्तिः
हे मनः	हे मनसी	हे मनांसि	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
मनः	मनसी	मनांसि	द्वितीयाविभक्तिः
मनसा	मनोभ्याम्	मनोभिः	तृतीयाविभक्तिः
मनसे	मनोभ्याम्	मनोभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
मनसः	मनोभ्याम्	मनोभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
मनसः	मनसोः	मनसाम्	षष्ठीविभक्तिः
मनसि	मनसोः	मनस्सु	सप्तमीविभक्तिः

ई) दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'एतद्' शब्दः (ఈమె)(This Woman)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
एषा	एते	एताः	प्रथमाविभक्तिः
एताम् /एनाम्	एते/ एने	एताः/ एनाः	द्वितीयाविभक्तिः
एतया/एनया	एताभ्याम्	एताभिः	तृतीयाविभक्तिः
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
एतस्याः	एतयोः/एनयोः	एतासाम्	षष्ठीविभक्तिः
एतस्याम्	एतयोः/एनयोः	एतासु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q

XV. समास नामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) यूपदारु आ) पुरुषव्याघ्रः इ) सप्तर्षयः

इ) धर्मार्थकामाः उ) यथाशक्ति ऊ) उपदशाः

स. (अ) यूपाय दारु- चतुर्थीतत्पुरुषसमासः

स. (आ) पुरुषः व्याघ्रः इव - उपमानोत्तरपदकर्मधारयसमासः

स. (इ) सप्त च ते ऋषयश्च - द्विगुसमासः

स. (ई) धर्मः च अर्थः च कामः च - द्वन्द्वसमासः

स. (उ) शक्तिम् अनतिक्रम्य - अव्ययीभावसमासः

स. (ऊ) दशानां समीपे ये सन्ति ते -संख्योत्तरपदबहुव्रीहिसमासः

XVI. अधोनिर्दष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

वयं	ग्रामं	गमिष्यन्ति
यूयं	समाधानं	करिष्यन्ति
ते	पाकं	पठिष्यामः
ताः	सत्यं	वदिष्यन्ति
देवाः	देवालयं	लेखिष्यथ

1) वयं समाधानं पठिष्यामः।
2) यूयं समाधानं लेखिष्यथ ।
3) ते ग्रामं गमिष्यन्ति।
4) ते पाकं करिष्यन्ति ।
5) ते सत्यं वदिष्यन्ति।
6) ते देवालयं गमिष्यन्ति।
7) ताः ग्रामं गमिष्यन्ति।
8) ताः पाकं करिष्यन्ति ।
9) ताः सत्यं वदिष्यन्ति।
10) ताः देवालयं गमिष्यन्ति।

BABY LLET-Q